

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető cikkeik, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Allítsunk népkönyvtárakat!

A ki különösen székelly népünket közelebről ismeri, annak nem kerülhetette ki figyelmét e népnek azon szép jellemvonása, hogy benne valamint a legkifejlettebb költői hajlam, úgy egyszersmind a legélénkebb olvasási vágy is általában föltalálható.

Az sem maradhatott titokban a figyelm s észlelő előtt, hogy míg e nép már is kötetekre terjedő népkölteményekben, szellemes, találó, alkalmi, rimes mondatokban stb. enged szabad folyást veszületett hajlamának, addig csekély megakarított filléreinek árán is törekszik olvasási vágyának lehetőleg eleget tenni.

A nem megvetendő rebach, melyet a ponyva-irodalom sokszor lelketlen és lelkiismeretlen termelői és elárutói e reven évenként zsebre raknak, csálhatlan, de egyszersmind elszomorító bizonyítékot szolgáltat erre nézve.

No, és mit olvas a nép?

Vajjon népünk eme fennebb jelzett dícséretre méltó szellemi étvágyának megfelel-e a táplálék is, melylyel azt kielégíteni kényszerítve van?

Járjuk fel szelében hosszában a falut — mondja egyik jó nevű publiczistánk és kollegánk — s a nép-családok körében csak elvétve találunk olyan olvasmányt, amelyre azt mondhatjuk, hogy: jó, népköznök való. De, sőt azt hiszem, nem mondok nagyot, ha állítom, hogy egy közép-nagyságu községben alig lehet öt hat értelmes, az olvasás tekintetében jó uton haladó családra akadni; a többiek-nél, a nép nagy tömegénél olyan olvasmányokat találunk, melyekre nagyon ráálló kifejezésünk az, hogy: ponyvairodalom.

S fájdalom! Szörnyü igaza van t. kollegánk-nak, s ha csak erőszakosan szemet nem akarunk hunyni a szomorú tények előtt, igazat kell neki adnunk akkor is, midőn festői tollával a részletekbe

bocsátkozva, népünk ezen mizeriáját imigyen rajzolja:

A hol tudákos öreg ember van a háznál, ott rendszerint meg van a Csizió, ezen négyszáz esztendővel ezelőtt írott természettudományi (?) bübajoskodásra és jóvendőmondásra tanító munka, mely a mellett, hogy a butaságot és babonát terjeszti a nép között, egyszersmind kárhozatra is tanítja az egyszerű hiszékeny embereket, midőn például egy helyen azt tanácsolja, hogy a beteg ló fájós részeit akasztott ember karjával kell megdörzölni s akkor meggyógyul a beteg állat, tb.

A mely háznál eladó leány van, ott egy rakás nótára bukkanunk, melyek között lehet, hogy van egy két szép népdal is, de a nagy rész erkölcsstelen trágár. A hol pedig serdülő fiatalok vannak, ott a betyár-historiák egész seregét találjuk, — a nép ifjusága ezeknek olvasásában találja legfőbb örömét. És ez természetes is; mert azokban az égetni való betyár-historiákban az van előadva, hogy miképen sikerült a czégyeres gazembereknek munka nélkül, egy kis ügyességgel és fursanggal könnyü módon megrabolni az x-i plébánost vagy az y-i árendást — azután meg, szintén ügyességgel, hogy tudták, a t. cz. betyár urak kijátszani a pandurokat vagy zsandárokat.

Csak hallani kell aztán, mikor esténként és vasárnap délutánonként összegyülvén a falu ifjusága, milyen jóízűeket nevet a betyár stiklikén, a jól tervezett és jól sikerült rablásokon. Mikor pedig a felolvasó végére ér a rém-historiának s a hős betyár utolsó perczeiről, az akasztásról kezd olvasni az ékes rigmusokat, a jobb sorsra érdemes hallgatóság szíve meglágyul, megsiratják a szomorú véget ért betyárt, s rágyujtanak egész karban az érzékeny bucsuztatóra.

S ha már most ehhez hozzágondoljuk — hogy miként ezen rém-historiák, épügy más, a vallás lople

alá burkolt „hét menyei zár“ „mennből esett le-
vél“ stb. féle férczirományok ezer meg ezer pél-
dányban kerülnek különösen bucsuk és országos
vásárok alkalmával a könyvpiacra s lesznek hang-
zatos címök és olcsóságuk miatt a rászedelet szeg-
ény nép keresett és egyedüli olvasmányává: ugy
némi fogalmunk lehet arról, hogy hát tulajdonképen
mit olvas a mi népünk.

S ugyan ki nem tudja, hogy valamint testi, ér-
zéki természetünkre, ugy szellemi gondolkozásunkra
és érzelmeinkre, mondhatni, döntő befolyást gya-
korol a táplálék, melyet anyagi illetve szellemi te-
kintetben felhasználunk?

S ha ez így van, a mint kétségtelenül ugy is
van: akkor mi lehet kimaradhatlan következménye
népünknel, társadalmi és vallás erkölcsi tekintetben,
eme megmételvezett gyártmányok kizárólagos ol-
vasásának? könnyen elképzelhetjük.

Nem szándékunk ezen szomorú következmé-
nyek részletes leírásával a t. olyasót untatni, mert
hiszen ama dévaj pajkosság és szilaj duhajkodás,
mely különben egyenes szívü, ép eszü s jobb sorsra
hivatott ifjainkat lókép napjainkban annyira jellemzi,
ama sok kuruzslás, babonáskodás, melyet derék
jó népünkbel kiirtani a legjobb akaratnak sem si-
kerül; azon sajnos jelenség, miszerint az ugynevez-
zett „mondó emberek“ és „javasasszonyok“ eze-
rekre menő hiszékeny publicum előtt tartják meg
szomorúan nevetséges előadásait, míg a valódi
isteni tisztelet látogatói napról-napra kevesbednek
stb. stb. mindezek, mondjuk, általán ismert és fáj-
dalommal tapasztalt körtünetek.

De annál nagyobb nyomatékkal kell hangsü-
lyoznunk azt, hogy ezen állapot türheterlen, hogy
e mélyreható seb népünk élettetstén orvoslás nélkül
közönyösen nem nézhető.

Mi tehát a teendő?

A rossz ponyva termékeket egy csapásra meg-
semmisíteni; az ezer meg ezer példányban közké-
zen forgó ártalmas iratokat egyszerre a nép kezé-
ből kiragadni és tüze dobni sem jogunkban, sem
hatalmunkban nem áll.

Az tehát, mit e baj orvoslása tekintetéből sür-
gösen tennünk lehet és tenni minden áron kötele-
ségünk: véleményünk szerint az lenne, hogy min-
denekelelt okos és a nép észjárásához mért módon
figyelmeztetjük a vezetésünkre bizott, vagy velünk
közelebbi érintkezésben lévő népet a kezei között
levő olvasmányok gonosz voltára s megismertetjük
vele a neki való, jó és hasznos olvasmányokkal.

De itt még nincs minden kötelezettségünkek
vége. Alkalmas eszököt és módot is kell nyujtanunk,
hogy népünk az általunk ajált jó iratokhoz könnyü
szerrel hozzátérhessen, azokat nagyobb utánjárás és
költség nélkül alkalmas időben megkaphassa. Mert
nem kell felednünk, hogy a nép a mily könnyen
odaadja fillérért az általa már jól ismert rossz és

olcsó ponyva termékekért; ép oly takarékos az
előtte kevésbbé ismeretes, és egy pár krajczárral
drágább jó irányu, hasznos irodalmi munkácskák-
kal szemben.

E mód pedig, nézetünk szerint, ugy teremthető
meg legcélszerűbben, ha a népkönyvtá-
ra k a k már rég megpendített eszméjét községenként
megvalósítani is minden kitelhető erővel törekedünk
s ezáltal népünknek gazdag és tiszta forrást nyi-
tunk, honnan dicséretreméltó szellemi szomját csil-
lapithassa.

A népkönyvtárak alapításánál nem járunk már
járatlan utakon. Székely községet is ismerünk,*)
hol a buzgó lelkész fáradozása és kitartó munkás-
sága vállvetve a tanítókkal, előjárókkal és a község
értelmesebb embereivel, e tekintetben is megter-
mette édes gyümölcsét; melyben a pár év előtt
létesített népkönyvtár ma már szépen virágozik

Siessünk tehát a jó példát követni; indítsunk
minden községben üdvös mozzalmat arra nézve,
hogy községenként népkönyvtárak lé-
tesüljenek. Ha valahol, ugy e téren kifejtett
fáradozásunk bizonyára dusan fog gyümölcsözni!

Helységnevek.

— Statistiko-historiai tanulmány. —

K. Gyárfástól.

— Vége. —

Igen sok helység nevezetik továbbá sz. Mihály fő-
angyalról is, és pedig sz. jelzővel 3), anélkül is 3). Ért
e főangyalnak a sz. írásból ismert természetéből és nagy
segedelem után kiáltó azon szűkségnél következtetek a
helységeknek róla történt elkeresztelésére, mely szer-
delemre Gézától az I. Béla alatt felmerült pogány lázadás el-
fojtásáig a kereszténységnek valóban nagy igénye volt,
bárhonnan jöjjön is. Szüksége vala tehát sz. Mihály bátor
szellemére a hitben még gyenge magyaroknak, hogy t.
i. ha mint a sz. István királyról szóló kisebb legenda V.
fejezetében foglaltatik „az Isten és király parancsait ör-
dögi ösztönből megvetették s lelkökben kényök kedvök
előbbi szokásaira visszatértek“: legyen egy égi szellem
Mihály patronusságában, ki őket eme „ördögi ösztönzés-
től“ visszaretentés szívük és lelkükhöz dörögve a fellá-
zadt angyal seregekhez intézett e szöveget: — Quis ut
Deus!?

De ezeknél sokkal valószínűbb azon historiai felte-
vés, hogy a Mihály név népszerűsítésére is, s így hasz-
nálatba kerülésére befolyt valamely fensőbb titkos erő,
csodás esemény. És én, midőn erdőelvi (erdélyi) Gyula
hadnagy sz. István parancsa folytán a besenyők boro-
hanásaitól Erdélyt megtisztította: Mihály arkangyalt vélem-
szerepelni a kronikus e kifejezésében: „Hisszük csak-
ugyan, hogy a menyei kegyelem látogatta meg őt, ki,
hogy ellenségei körül ne fogják az égből érdelemelt szaba-

*) Pl. a cs. sz. királyi.

ditót, ki előtte járjon és őrizze, — mert az Isten valamint egykor felkentjét Dávidot a filistusoktól angyala védelmével megszabadította, úgy ragadta ezt is ki üldözői kezéből, vezérelvén és menekülésre vezetvén.“ Én ebben az égből érdemelt szabadítóban Mihály angyalt látom, — és mert a szt. hajdanban István király ellenségein nyert csatáit, zsákmányait egyházak és püspökségek alapítására szokta fordítani, és pedig azon szt. tiszteletére, kinek győzelmét köszönheté — mint a szt.-mártoni (panonhalmi) apátság is Kopány felett szt. Márton zászlója alatt nyert győzelméből — nagyon valószínű a fennebbi citatio után, hogy az alba-transsylvaniai (gyulafehérvári) püspökséget is Gyula vezér által a bessenyóktól nyert zsákmányból alapítá szt. Mihály tiszteletére, mint az égből érdemelt szabadítóba, ki egyszersmint az egész erdélyi egyházmegegyének patronusává lón. Ily fontos esemény pedig elég hatalmas ok, hogy a nép is kövesse a szt. példát, magának s helységeknek is — Mihályról kölcsönözvén nevet.

Jegyzet. Fentírt historiai deductiomat a gyulafehérvári püspökséget illetőleg könnyen ki lehet egyeztetni Kolosy Schematismusa ez állításával: „Communi omnium opinione constat S. Stephanum devicto anno 1002 avunculo suo Gyula tunc temporis duce Ultrasyvano, celerius propagandae in us quoque partibus religionis christianae causa Alba Juliae Episcopatum fundasse.“ Mert igen lehetséges, — hogy nagyobbik Gyula lett megbizva az Erdőelvet (erdélyt) fenyegetett bessenyők elleni hadjáratral s ennek vezérségevel. E mellett bizonyít azon körülmény is, hogy a másik Gyula (minor Gyula) ki a király iránt határozott ellenséges indulattal viseltetett, már e szempontból vezérségre Istvántól megbízást nem nyerhetett. E lehetett az, ki az általam leírt módon alapított püspökséget feloldva s mindenben a király akarata ellen cselekedve: ettől legyőzték s a zsákmányból funditus restauráltatik es renováltatik. „Az égből érdemelt szabadító“ tehát nem ez ellenséges Gyulán segíthetett, hanem igen a szt. királyi békés lábón állott előbbin, s így a gyfvári templom alapítása nagyobbik Gyula idejére esnék, ki a bessenyőket Mihály főangyal segédelmével legyőzve, e győzelem zsákmánya lett szt. Mihály székesegyházának alapvetője. A két Gyula Geneológiájának felvilágosítására közlöm Bela Anonymusának ide vonatkozó leírását. Miután Gyula vezér legyőzése után az erdőelvi (erdély) föld lakói Esküllőnél Töhötömnek esküt tettek, Anonymus írja: „Töhötöm pedig az naptól fogva azon földet bekével és boldogan bírta, sőt maradéka is a szt. király István idejéig bírta. Töhötöm pedig nemzette Harkát, Harka nemzete (major) Gyulát és Zsombort, és Gyula nemzett két leányt, kiknek egyikét Karoldnek, a másikat Saroltnak hívják vala, és Sarolt volt István szt. király anyja. Zsombor pedig nemzette a kisebb Gyulát, a Buja és Bokna atyját, kiknek idejében a szt. király István meghódította az erdőelvi földet,

S magát Gyulát kötözve Magyarországra hozta
S egész életének folytán tömlőczben tartotta,
Mivel hogy s hitben nagyon gyenge vala
S kezeszténynyé lenni nem akara.“ (Szabó fordítása)

XXVII. feje.) Már e gyászos körülmény is bizonyítja — hogy a bessenyők elleni hadjárat vezére előbbi nagyobb Gyulának kellett lenni, kinek (a gyfvári székesegyház védszentje) — Mihály angyal csodásan segédkezett. Snem valószínűbb ez eseménnyel kötni össze a püspökség alapítását? . . .

Sok helység viseli a *Péter* és *Fal* nevet is. Hogy Péter apostol 44 számmal (Szent jelzővel 34) és Pál 46-tal (szent jelzővel 12) adtak nevet helységeknek: ennek nem fürkészem okát, annál is inkább, mert ők a kath. világegyetem hön tisztelt szentjei lévén: méltók, hogy a magyar nemzet is mindig kegyelettel említse s emlékeiben szt. neveiket megörökítse.

Most következnek az ugy nevezett *magyar szentek*, kik az egyház által következő rendben sorolhatnánk elő: Alamizsnász János, Adalbert püspök, Nepomuki János, László király, Margit szüz, András és Benedek remeték, touli Lajos püspök, István király, Gerard püspök, boldog Mór püspök, Orsolya és társai szüzek. Demeter mártír, Imre herczeg, Leopold osztrák herczeg, Erzsébet özvegy, Borbára szüz. Azonban ezek némelyikét magyar szentnek csak annyiban nevezem, mennyiben ezek mint patronus regni Hungariae szerepelnek.

Nevezett magyar patronusok és szentek közül Margitot IV. Béla 28 éves korában elhunyt szent hajdonát is ide számítva, István, László, Imre és Erzsébet adtak nagyobb számmal helységeknek nevet.

Itt megjegyzem, hogy ily kifejezés alakjában „Szt-István falva, laka, majorja“ stb. nem fordul elő helység, hanem csak „király“ néven, — és pedig *szent* jelzővel 29 szer, jelző nélkül 21-szer, király laka, falva stb. alakban 40-szer, tehát összesen 90 helységnek ad nevet, szent István, fia Imre 34-nek (jelzővel 21), László 51-nek (jelzővel 27), Erzsébet 19-nek (jelzővel 9), Margit 11-nek (jelzővel 7.)

A kedves olvasó, ugy hiszem, nem kíváncsi azon okok felhozására, mikért oly sok helység lett említett Árpád-házi szentekről elnevezve. Legyen elég csak annyit említenem fel, hogy ők koruk és az utókor büszkeségei lévén: magyar nemzetünk méltán cselekszik, ha dicső emlékeiket saját és helységek neveiben megörökíteni igyekszik.

A kegyelet ily kifejezéseinek nyoma már az ós kronikákban ráakadunk. Például szt. Istvánra vonatkozólag a legelső ily tiszteletet kifejezi szent László, „ki a biharmegyei szer: jobbi (régen joghi) apátságot alapítá 1083-ban az ide áhozott s itt őrzött jobb kéznek tiszteletére. Ettől alig egy órára fekszik Szent-Imre helység, s ennek határában egy szőlőhegyen egy régi monostor romjai láthatók, mely hihetőleg ugyanazon korban Szent-Imre tiszteletére épült, s erről vehette a közelében eső falu a Szent-Imre nevet.“ (Szabó-Buday). Azonban mint mondám, nem részletezem a helységeknek magyar patronusokról történt elnevezéseinek okait; hanem legyen szabad utalnom szent István nagyobb és kisebb legendájára, szent Imre herczeg legendájára, szent Gellért csanádi püspök életére, szent László magyar király legen-

dájára, szent Margit (szep. 28) és szent Erzsébet (nov. 19) életeire. Sok, igen sok és fontos csodás esemény van ez okmányokban nevezett szentekről feljegyezve, kiknek életszentsége, jó szíve, már éltökben ismeretes és tiszteletre méltók voltak: de midőn haláluk után a földi élet szentségét csodás események is igazolák: igen könnyen érthető, hogy a nép, melynek ajkain lebegtek ezen csodákról szóló históriák: igyekezék azokhoz folyamodni segedelemért s azok nevét köicsönözni maga és helységei nevéül, kiket az Isten éltökben s holtuk után is szentek gyanánt tüntette fel, mint a magyar nemzet édes gyermekeit országunk anyagi és szellemi jóléte patronusaiul iréltőztatott a szentek gyülekezetébe bevenni.

Hát a *Mária-helységekről* mit mondjak? . . . összesen 48 helység nevezetik e szentséges névről — különböző alakban, mint: Boldogasszony, Nagybaldogasszony, Kisasszony, Szent-Mária stb. Hogy e név kedvenc neve volt mindig a magyarnak s így helységeit, pénzeit, zászlóit stb. róla igyekezett nevezni, legyen tanu reá a historia Szent István, László s más nagy férfaink magasztos példájával.

Az ősz történeti forrásokban ritkán olvasunk csata leírásokat, hol Szent György, Márton püspök és *Mária* zászlai ne lobognának és ezek égise alatt ne lenne győzelem. Fennebb pld. látók a Wenzelin, Kuhnt, Pázmány és Kopány vagy az Othom-féle csatákat stb. Mindezek nyomatékai okok, hogy Mária a magyar keresztnevek és helységekben kedves használatu és hön tisztelt legyen.

Szent Gellért életírója a szent István alatti Mária-kultuszra vonatkozólag oly szépen ír, hogy lehetetlen jegyzet gyanánt ide nem iktatnom: „Növekedvén — mondja — a hívek és papok száma az Isten embere — Gellért minden vársban egyházakat (pittet vala s a főmonostort, melyet szent György tiszteletére Marospartján épített marosi székeknek — csanádi székesegyház —) nevezé. Szent István pedig e székesegyházat ajándékai-val nemesen felékesíté. Mely Monostorban az Isten anyjának tiszteletére oltárt emelvén, az elbe füstölőt akasztata, melynek szolgálatára két élemedett kora embert rendele vigyázni, úgy, hogy ott a tömjén illata a nap egyetlen órájában senki hiányzik. S a püspök ott minden szombat napon, valamint Mária menybemenetele ünnepén áhitatossága érzelmeit magasztaló dicséretekkel kilencz leczke olvasásában teljesíti vala; azon napokon a szegények iránt a könyörületeség munkáit is bővebben gyakorolja vala, más napokon pedig a reggeli és esti imát vegzeve, kétszer szokott volt szűz Mária tisztelendó oltárához körmenettel járulni. A szent férfiú tehát a boldogságos szűz tisztelete kedvéért oly nagy alázatosságra törekedik vala jutni, hogy cselédjei közül bármily hünöst vittek elébe s az Krisztus anyjának nevében bocsánatért esedezett, az irgalmasság anyja nevének hallatára, rögtön könybe lábbadt szemekkel teljesíti vala kérélmét és mintha maga lett volna bünös, úgy kér vala engedelmet a bünöstől. Kinek t. i. az Isten anyjának tulajdon nevé a magyar nemzetben nem emelik, hanem csak *Nagy asszonynak hívják* — innen a sok ily nevű helység. —

Miért is Magyarországot szent István király a *boldogságos szűz családjának* nevezé. Oh szent férfiak böllog igyekezete, kik e caillagra tekintve irányozzák vala életök utját, hogy annak kalauzolásu alatt evezhessenek a világ hullámai közt s a gyönyörűségek csillogó örvényét kikerülve az örök nyugalom szívébe juthassanak! XIII. fejezet.

Fentebbiekben említett szentek közül tévedésből legutolsónak a szent *János* név maradt. Ő: tárgya. nhoz illően első helyen kell vala felemlítenem, mert Magyarországon 121 helység viseli e nevet. — (*Szent* jelzővel csak 28.)

Itt mindenekelőtt azon kérdés merül fel: Baptista, Nepomuki, Kapisztrán vagy Evangelista János értendő-e a helységnevek alatt? Mi a nép keresztneveit illeti, e kérdés eldöntetlen marad, mert gyermekét keresztelésre küldvén Pálnak, Jánosnak keresztelteti, annélkül, hogy tudná melyik Pál, vagy Jánosnak a sok közül? Helységneveknél azonban, vagy egyházközösségeknél legalább valószínűséggel csak Keresztelő és Nepomukiét mondhatjuk hazánkban általánosan elterjedtnek, lévén azonban — de csak a zárdtemplomoknál, Kapisztránnak is emléke.

Erdélyben — átlapozva a Kolosy-féle Schematismust Baptistáról 8, Nepomukiról pedig kilencz ekkléziát látok elnevezve, míg az Evangelistáról kevés említés van. Ezekből a következők, hogy a politikai helységek is nagyobbára csak Baptista — és Nepomuki Jánosról neveztetnek, mert a nép rendszeren csak olyan szentekről veszen maga s helységei számára nevet, kiket — mint alább kifejtendem, bucsuin magasztaltatni hall.

Ugy hiszem, hogy az erdélyi érintett jelenséget általában egész Magyarországra alkalmazhatjuk, annál inkább, mert már Szent István alatt Marosváron (mostani Csanád) találunk görög barátokkal keresztelő szent János tiszteletére emelt monostort. (XI, fej. nagy leg.)

Már pedig szokásos dolog, hogy a vidék különböző régen a barátokra sokat adott s pátronus szentjeikről szívesen nevezte el helységeit, kivált az ősz időkben, midőn csak főbb helyeken lévén templom s emellet imakönyvek s naptárak kezében nem forogván: a szentek kataiogusát csak a papok ajkairól ismerték, vagy tiszteletökre emelt templomokról, melyek pedig kevesen voltak kezdetben, mert pld. szent István alatt tíz falunak csak egy temploma vala, illetőleg István király minden 10 falura ráparancsol, hogy közösen építsenek legalább egy templomot. (Kis. leg. VI. fej.) Ilyen egyházak — vagy tárgyakra vonatkozólag: keresztelő szent János monostorai terjesztették a János — Baptista — elnevezéseket, mert a népség főürnepeken s különösen, a véd-szentére gyülekezvén össze: e nevet vitte haza, adta gyermekének, választotta patronusának — aszerint cselekedvén a mint hallott. Innen van pld. Csikmegyében is azon tapasztalati jelenség, hogy a nép által használni szokott keresztnevek között ritkán van olyan, mely hol egyik, hol másik templomnak ne lenne véd-szentje. Mert csak ezeket hallja bucsuprédikációkon di-

csóttetni. Egyetlen kivétel talán igénytelenségem neve leend, mely mint keresztnév szokatlan s miatta némelykor még nagyobb nemzetségünök is tartnak, mint minő a kovácsok eredete.

Mi pedig a Nep. János-féle helységneveket illeti itt könnyebben lehet argumentálni:

1. E név elterjedtségének kedvezett és kedvez a nálunk is divó vecseryézések.

2. A szláv elem — különösen a tótság — nagy előszeretete Nep. János iránt, levén ő nemzeti sztjök. Egyéb-iránt akármelyik János legyen szlávok vidékeken elterjedt: tény az, hogy szláv vidékeken leghasználtabb a János név, úgy hogy nemcsak a helység — aránylag — hanem még a tót sem tót, hanem János, vagy Janóó.

Hogy (noha ez nem tartozik tárgyunkhoz) Erdélyben is Nep. János-féle templomok a Baptistáéi felett tulnyomó számban vannak. különösen bányahelyeken: azon körülménynek tudom be, hogy a bányászok kiválóan tisztelik Nep. Jánost, — de még annak is, hogy a bányahelységi templomok emeltetése idején sok volt Erdélyben az úgynevezett cseh, német bányász, kik mint főbb hivatalnokok könnyen befolyhattak, hogy nemzeti szentjök emlékének megörökítésére szenteltették templomukat és kápolnáikat.

Ezek lennének miket keresztény nevű helységeinkről összeírni jónak láttam. Nem direkt állítások ezek, hanem inkább mint a bevezetésben is állítám fontos okokból kifolyó általános következtetések Schematismusok és ősi kronikáink alapján.

De a helységek neveiről is lehet egyet bizonyosan és határozottan következtetve, állítanunk: azt t. i. mily sok nemzetiség teszi Magyarország lakosságát. Mert eltekintve attól, hogy ez állítás már az alfabetizce közlött szentek katalogusából is kiténik: világos azon nevekből különösön, melyek egyes nemzetiségekről hivatnak. Így, van nekünk Németink, Bösz-örményünk. Örményesünk, Tót, Cseh, Orosz falunk, van Bagomériünk, Miriszlovunk stb. E jelenség pedig arra figyelmeztet: midőn annyiféle nemzetiség van nemzetünk törzsfájába ékelve: igyekezzünk kemények, összetartók lenni, nehogy nemzeti egységünk szétharásoltatva, a nemzetiségek — különösen pedig a nagy szláv tenger hullámai által elsodortassunk. Azért jelszavunk, midőn anyai veszedelmes Scyllák és Charibdisek között hánykodik nemzetünk sajkája, legyen mindig ez:

Viribus unitis!

TÁRCSA.

Az egyetlen leány.

(Beszély Jává Meláttitól.)

Hemsteede Leo német fordítása után.

Prokupek Sámuel.

VII. Fejzet.

Másnap reggel Frigyes lányával a templomba ment. Karöltve haladtak. A báró elegans vasárnapi öltö-

zékben, Margó egyszerű, olcsó, de izlésteljes ruhában, a ki őket így látta, nem is sejtethé, hogy bukott nagyságok. Frigyes büszke volt vidám, szép leányára és Margó belső vonzódással haladott atyja oldalán sokat nevetve, ha olykor-olykor férj és asszonyság czimén szállíták meg őket. Nem esett többé, de az ég felhős s az utcák sárosak voltak, sőt elővigyázatból esernyőt is kelle vinniök. Margó székébe ült, meri Frigyes sokat adott arra, hogy leánya saját székekkel birjon. Ő maga a hátulsó padok mögé ált. Midőn a sz. misének vége volt, leányára várt a kimenetnél. Feltűnt Margónak, hogy nagyon halovány volt és nem mosolygott, mint máskor. Margót egyik barátónje sétára hívta, de ő kimenté magát azzal, hogy reggeliről kell gondoskodnia, mégis elkíséré barátónjét egy darabig, mialatt Frigyes szokott vasárnapi sétáját tevő meg, s a kávéházba tért belaport olvasni.

Tehát csak a reggelinél találkozhatának. Minden nagyon étvágy gerjesztően nézett ki. Egy főhéher terítőn, egyszerű, de tisztaságtól fényes service állott. A kenyer csinos kosárban és a finom füstölt szeletek ellenálhatatlanul, vonzóan mosolygának. Azonban Dornburg komoly volt úgy, hogy Margó aggódva nézett reá.

— „No papa, mi bajod van? Talán még most is a szent beszéd fölött elméledel?”

Atyja tagadólag rázta fejét.

— „Tán beteg vagy?”

— „Igen, igen; de gondold csak Margó! egy kis meglepetés ért; a templomban láttam valakit, kivel évek óta nem találkoztam; akkor még fiatalok valánk.”

— „És ki volt az, papa?”

— „Fivérem!”

— „Albert nagybácsi?”

— „Igen, ne n vetted észre?”

— „Én? Talán azon ur volt az, ki épen át ellenemben ült a sz. beszéd alatt? Egy igen előkelően öltözött uraság, kissé kopasz, fekete, szürkületi kezdő szakállal.”

— „Igen, ő volt mindjárt felismertem.”

— „Szigoru, komor ember.”

— „Igen idősnek látszik, legkevesebb 20 évvel öregebbnek néz ki, mint valóban van. Én döntöttem a nyomorba, igen én, mint mindenkit, ki kedves volt előttem! Oh Margó! Atyád nagyon szerencsétlen. Még rád is szerencsétlenséget hozok meglásd!”

— „Papa ne vádold többé magad. Albert nagybátya igen szigoruan ragaszkodik akaratahoz, úgy látszik, hogy inkább önzés, mint gyűlölség alapja tetteinek.”

— „Igaz, igaz!” — szólt a báró nyugodtabban.

— „És mit csinál pénzével?”

— „Sok jót tesz.”

— „S ez alatt saját egyetlen fivérért nyomorogni enged!”

— „Eleget tett érttem. Érettem megterhelte birtokát, átadta a kijavított kastélyt. Hogy szegény vagyok az én hibám, nem az övé.”

— „Az mit sem tesz”, — ellenkezék Margó. — „Mennyivel jobban tenné, ha meghívna engem és téged a kastélyba lakni. Én adnám az estélyeket és te . . .”

— „Hallgass, ne epts légvárákat! Szedd le az asztalt. Ujra esik s azért sehoá sem mehetünk; így most elég időnk van az ábrándot még egyszer elpróbálni.“

— „Ugy van atyuskám! várj csak egy pillanatig.“

A báró hegedűjét kezdé hangolni. Margó sietve hozta rendbe az asztalt és a zongora mellé ült. Mintha Czeezilia képe lemosolygott volna a játszókra!

— „Mily gyakran játszóok együtt anyáddal e darabot!“ szolt az atya sóhajtvá. Majd mindketten elmélyedtek a szép zenében. Egy pillanatra mindent elfeledtek; a jövő gondjait a mult fájalmát a jelen szükségéit. Midőn az utolsó accord hangzott. Margó egy darabig elmélyedve nézett anyja arczképre!

— „Ha anyámnak szeméit nézem mindig Andersen szép mesejere gondolok“ — szolt Margó megilletődve.

— „Melyikre?“ — kérde atya.

— „Egy családban született egy gyermek; szülői gazdagok, előkelők voltak, csak e gyermek hiányzott boldogságuk teljéhez. A kis bölcső mindennel mit a fényűzés kigondolhatott, környezve volt, hogy a kis világ polgar első perceit, oly széppé tegye a mint csak képzelni lehet. Nem ugy volt a Mamával is?“

— „Régen!“

— „S ekkor eljövénék az angyalok s mindenik meghozta a gyermeknek ajándékát. Egyik szépséget, másik szelímet a harmadik jó jellemet.“

— „Igen, nála is mindez megvolt!“

— „Es mindebből gyöngykoronát fűztek. Az őrző angyal azonban feikiáltott. Hiányzik még egy gyöngy! Senki sem tudta mi lehetett az, erre az őrangyal at szárnyalt a szomszédba, a hol azonban le voltak zárva az ablakok és ravatal volt, de bölcső nem. — A jó anya meghalt és szokott helyen egy feketebe öltözött nő; „a fájdalom angyala“ ült és sirt keservesen. Könnyeknek egyikét megilleté az őrangyal, s ime a könygyöngye változott, gondosan fölvevé az angyal a gyöngyöt es a többi gyöngyök közé fűzte, mitől a koszoru meg szebben ragyogott. Ezen utolsó gyöngy hiányzott az edes mamananai.“

— „Istennek hála!“ — sóhajtott Frigyes egy könynyet törölve le.

— „Naiam nem hiányzott. A ravatalnál örkdő angyal elhozta számomra azt a gyöngyöt, s megvagyok elegendve vele, nélkülözni sem tudnám“ — szolt Margó.

S mi alatt szolt érzelemdus pillantást vetett az arczképre, oly kinyomattal, mely atyját mélyen megilleté.

„Leányom!“ — monda Frigyes, „Albertnek elég oka van megirigyelni ama kincset mivel helyette én birok; most gazdagabb vagyok minden vagyonánál, s e kincset mivel birok nem adnám oda minden kincseért. Ceciliának a gyermeke s kepnása! Hozza adva még gondolatban: „csak hogy tökéletesebb mint ő vala! Vajjon nem-e a gyöngy miatt, melyet ő bir, de a mely anyjánál hiányzott?“

— Folyt. köv. —

Kisebb közlemények.

— Vidéki levél. *) Görgény sz. Imre. 1884 febr. 7. T. Szerkesztő ur! „Segíts magadon és az Isten is megsegít.“ tartja a közmondás. Omnia probate, quod bonum est tenete“, írja a nemzetek nagy apostola. „Kérjete és adatik, zörgessetek és megnyittatik“, biztat édes Üdvözítőnk. E gondolatok lebegtek lelki szemeim előtt nekem is, midőn közelebb a görgényszentimrei r. kath. iskola felvirágoztatása és szegényesen dótált kántortanítónk bővebb javadalmazása czéljából hiveimmel tanácskozásra gyűltem össze a felett, hogy mi módon segíthetnénk helyzetünkön s vallásos népnevelésünk ügyén. Más expediens nem kecsegtethetett ohajtott czélunk elérésére jutalmazóbbnak, mint megpróbálni azt, mit más szegény sorsu megyék is hason körülmények között sikerrel alkalmaztak t. i. egy kiségitő magtár létesítése. Mely ennek folytán épen most az alakulás stadiumában áll. Hiveim kevés száma és szegénysége a kívánt tőkét létesíteni egymagára nem képes. Ily viszonyok között tehát külségely igénybe vételére is rá vagyunk utalva. Hogy ügyünkön segítve legyen hiveim nevében az egri káptalan egyik nagynevű tagjához is bátorságot vettem magamnak jelzett czélra kegyadományér: folyamodni. Es ime! kérésünk meghallgattatott, mert főtisztelendő KOVÁCSOCZY ISTVÁN prépost-kanonok ő Nagysága — miut írja: — „Görgény iránti kegyelete s a r. kath. népnevelés iránti részvete zálogául,“ február hó 3. napján: 25 frt. azaz huszoöt forintot küldött a létesítendő magtár-alap javára,

Mult nyáron volt szerencsénk e derék magyar főpapot személyesen láthatni és körünkben tisztelhetni. Eljött ő akkor moldva és erdélyi utjában ide is, hogy lássa ama kies vidéket és uradalmat, melyet dicső és nemes kath. ősei egykoron huzamos ideig birtak. Most pedig kérésünkre nagybecsű ajándékával is bennünket megörvendeztetni kegyeskedett.

E kedves alkalomból tehát engedje meg ő Nagysága, hogy itt a „kedves erdélyi kath. egyházi lapunkban“ a nyilvánosság terén is íranta a hála legszentebb adóját magam és érdekelt hiveim nevében leróhassam. Tudom jól, hogy nem tetszését vonandom ez által magamra, ki e tényt egész csendben kívánta volna hagyatni. De ismételten kérem, bocsásson meg e merészségemért is, mert én a szentírás ama szavaitól vagyok e pillanathan lelkesülve: „tuba, cane ne cesses!“ és ismét: „Ugy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy látván ezek a ti jó cselekedeteiteket dicsőítsék az Atyát, ki mennyekben van.“ Mért rejtenők a gyertyát a véka alá?

Áldott neve nemcsak ez alap létesítők lajstromában fog az utókor előtt is utánzásra álmító példa lenni, hanem hiveim sírjében is feledhetlen áldott emlékbem fog élni. Mindnyájan tehát kik a jótettben részesültek: kérjük nsonpként az egek urát, hogy ő Nagyságát mint a mi

*) Örvedetes visszhangja gyanánt tekintjük jelen sorokat a lapunk ez idei 2. számában megpendített eszmének. Vajha minél többször lenne alkalomunk ily örvedetes eseményeket regisztrálni! — Szerk.

kegyes jötevőnket és Maecenás inkat e földön teljes jólétben egyházunk és hazánk javára éltesse hosszas és számos évekig! . . . Jöteteinek jutalmát vegye az örökkévaló javak Adójától: egykoron pedig tul a siron halántékát az örök dicsőség fénykoszoruja övedze!

Vivat ad multos annos, sanos ac canos! . . .

Hiveim nevében *Bálint Gergely* s. k. r. kath. lelkész.

— **XXXIII. Választmányi gyűlés**, mely tartatott 1884. február 3-án jelen voltak: dr. Tódor J. alelnök. Gidófalvy G. dr. Cserni B. Straubert Ö. Tamási A. Avéd Jákó, Kőnczey S., Fogarassy J., Pál István, titkár.

1. A mult gyűlés jegyzőkönyve hitelesítettik.

2. Alelnök jelenti, hogy Csengery József sóbányai igazgató Parajdról rendes tagnak — dr. Csiki Viktor kolozsvári egyetemi tanár pedig pártoló tagokul kívánnak a társulatba lépni. — Örvendetes tudomásul vétetik és az új rendes tag a harmadik szakosztályba soroztatik.

3. Alelnök bemutatja Varga Sándor gyfvári gym. tanárnak köteles munkálatát, melynek czime: Történeti beszély. — Kiadatik a II. szakosztálynak véleményes jelentés tétel végett.

4. Az I. szakosztály megteszi jelentését, amint az következik.

— Jegyzőkönyv az erdélyi római kath. irodalmi társulatnak 1884-ik évi Február 2-án tartott I. szakosztályi gyűléséből. Jelen voltak: Gidófalvy Gergely elnök, Dr. Lódor József, Dr. Veress Ferencz, Dr. Sándorfy Nándor, Tamási Aron, Varga Sándor, Benedek József, Fogarasy János szakosztályi tagok; Avéd Jakab, Rettegi Géza, Szentmiklósy Jenő, Kőnczey Sándor mint vendégek. Dr. Szuchy Béla jegyző.

1. Elnök először ez alkalommal foglalja el az elnöki széket, üdvözlí ezért a köréje gyűlt tagokat, meleg szavakban megköszöni a bizalmat, s reményének ad kifejezést, hogy támogattva a tagok által a szakosztály elé tűzött czélt mi biztosabban elérheti. (Éljenzés.)

2. Elnök a választmány által a szakosztályhoz véleményezés végett már régebben áttett „Énekkönyv, Baka Jánostól“ czime könyvet mutatja újra be. Az annak idején megejtett bírálat a művet javítandónak, kiegészítendőnek mondta, s többszörös kívánalmaknak kívánt a szerző által eleget tétetni; szerző e bírálat alapján művét csakugyan tökéletesbitette is, a kívánalmaknak jóval eleget tett, munkáját még 62 énekkel megtoldotta, — kérdi ezért az elnök: elfogadható-e a munka? — Határozatott, hogy nevezett mű a szakosztály által elfogadtatván, ajánlatni fog a választmánynak kiadhatásra, annál is inkább, mert egy ilyen az erdélyi specialis igényeknek megfelelő, kimerítő, s főkép a székely nép vallási énekeit teljesen felölelő énekkönyvnek mintegy szükségét látja a szakosztály.

3. A szakosztályok körükben felolvasások megtartására is kötelezettek, — s elnök felszólítására Dr. Sándorfy lyc. tanár „A világ örökkévalóságáról“ értekezik. Kifejtven bevezetésképen az anyag s szellem közti kü-

lönbséget, a teremtés lehetőségének bevitásával közvetve a világ teremtését igyekezik igazolni; a világ, ha a teremtés lehetséges, öröktől fogva nem lehet, mert esetékes s véges; a világ így egy végtelen lény hatalma folytán a semmiből, ex nihilo sui et subjecti szólított elő, a nélkül azonban, hogy e lényvel szemben effectus univocus volna. Mindazonáltal a világ, a szellemi ép ugy mint az anyagi, a jövőt tekintve, ha nem is határnélküli, de határozatlan tartamu lehet, s pedig Isten akaratából. A szakosztály élénk helyesléssel fogadta értekező urnak érdekfeszítő, szép nyelvezetű, s szemléltető példák, megkapó hasonlatok által jól megvilágított felolvasását. Teljes elismeréssel van ezért a munka iránt; de a szerző kívánóságára a felette váltott eszmecsere után kész bővebb kidolgozás végett azt átengedni szerzőnek, hogy csak azután tétessenek át a választmányhoz.

5. Ily szakosztályi felolvasásokban nyilvánulván legelőtreválőbb módon a társulat szelleme, hogy a társulat működési köre is az élesbitessék, indítványoztatik, hogy ily felolvasásokra a szakosztályi tagokon kívül vendégeknek hívassék meg a helyi értelmi közönség is, vagy ennek legalább várbeli része. — A társulat alapításának épen eszméjére támaszkodik az indítvány s azért örömmel veszi a szakosztály azt tudomásul; jövőre minden áron azt kívánatosnak tartja, — gyűléseit ennek folytán nyilt s zárt gyűlésre osztva, előbbiben hogy a felolvasás megtörténjék, utóbbiban, hogy a szükséges eszmecserenek nyiljék alkalom s a folyó ügyek tárgyalassanak. — Kéretik a választmány e határozatot a többi szakosztályokkal is közölni.

— A választmány a 2. pontra oda nyilatkozik, hogy a művet hajlandó kiadni, de csak akkor, ha pénzügyeit sikerül egy kissé jobban rendezni, — ha a ldig nem akar szerző várakozni, ugy adja ki saiat költségén, a társulat címül oda adja nevét, mint azt Földesnek a munkájával is tette, s egyszersmint a kiadással járó munkát is fogja szerző helyett végezni. — A 3 és 4 pont alattiak tudomásul vétetnek. Az 5. pont alatti ajánlatnak kivitele a szakosztályi elnökségekre bizátik, utasítván különösen a III-ad szakosztályt, hogy szervezze magát.

5. A II. szakosztály is megteszi jelentését Imets. F. Jákónak. „Szent Péter a kecskével“ czimü verszetéről, de alelnök jelentése szerint szerző mint pártoló tag nem köteles munkálatra, s nevezett munkája csak tévedésből tétetett vala át a szakosztályhoz, melynek különben elismerő és kedvező véleménye a szerkesztő bizottságra nézve leend irányadó, mit a választmány tudomásul vesz.

6. A számvizsgáló bizottság meg teszi jelentését — mely szerint a pénztár állása a következő: Az erd. rom. kath. irodalmi társulat állása 1884. febr. 3-án. I. A czimbalom hangokból ájtött a mult évről 2 frt 73 kr. II. Pályázati alapon kamatostul 30 frt 43 kr. III. Társulati pénz vagon ájtött m. évről 806 frt 79 kr. IV. 1884-ki január elsőtől bevétel 465 frt 50 kr. Összesen 1305 frt 45 kr. V. Kiadás 1884-ki január elsőtől 52 frt 65 kr. — Pénztárállás 1252 frt 80 kr. — Takarékpénztárban 1202 frt 80 kr. Készpénzben 50 frt. — Összesen 1252 frt 80

kr. Alaptőke 1335 frt. 05 kr. — 1252 frt 80 kr. egyenlő 82 frt. 25 kr. Tudomásul v. étetik és a fölmentés megadatik.

7. A pénztárnok betérjeszti az 1884 év költségvetését, mely úgy általánosságban, mint részleteiben némi módosításokkal elfogadtatott.

8. A jegyzőkönyv hitelesítésére Gidófalvy G., Straubert Ö. és Kőnezey S. kéretvén fel, a gyűlés véget ért.

K. m. f.

Irodalom.

— Beküldetett „Hamuszentelés.” Főpásztori jóváhagyás mellett a nép számára írta Szabó István, erd. rom. kath. pap. Szerző — ki dicséretes buzgalommal s tetemes áldozatok árán igyekszik a hasonló füzetek terjesztése által népünkkel a kath. egyház lelelkemelő, magasztos szertartásait megismertetni — előszavában rövid, tömött s mégis könnyen érthető nyelvezettel előadja a hamuszentelés cselekményét, eredetét és jelentését, vonzó modorban fejtegeti a bűjt szükségességét s azon hatást, melyet az önmegtartóadás felkínkre gyakorol. Végül inti a híveket, hogy a bűjt csak akkor valik lelkünk üdvösségére, ha a bűntől tartózkodunk, ha magunkat az éretnyekben gyakoroljuk, ha buzgóan imádkozunk s szenvedő embertársaink nyomorát tőlünk kitelhető módon, alamizsnájkodás által enyhíteni el nem mulasztjuk. — Melegen ajánljuk ezen, fő lapra terjedő, elég csinos kiállítású, valóban hasznos füzetét olvasóink, de különösen a lelkész-kedő papság becses figyelmébe, annál is inkább, mivel ara (2 kr.) oly csekélyre van szabva, hogy nagyobb tömegben való megrendelésük is csak alig érezhető kiadást okoz. — Megrendelhető szerzőnél (Gyulatehérvár, Vár, r. k. főnövelde.)

— Megjelent és beküldetett: „Syntagma Theologiae Dogmaticae Fundamentalis.” Coaunatum per Joannem Ev. Zádori, doctorem theol. et professorem in semin. Strigoniensi. Cum approbatione Ordinariatus. Strigoni 1882—3. Typis descriptis Gustavus Buzarovicus. Legnagyobb 8-ad ret, 618 lap. Kapnató Esztergomban Buzarovicus könyvkereskedésében, Budapesten pedig Knoll Karoly akadémiai könyvkereskedésében. Ara 4 frt. Erga Sacra is megrendelhető a szerzőnél. A vaskos munka főmag. Simor János bíbornok esztergomi herceg-ersek ur ő eminentiájának 25 éves püspöki jubileuma alkalmából látott napvilágot, melyet szerző, mint már-már 20 éves hittanár mély hódolata jeléül ajánlott föl a jubiláló bíboros főpápnak. Melegen üdvözöljük veterán kollegánkat ezen derek mű megjelenése alkalmából, mely valóban méltó egy Zádori nevéhez. Fogadja szíves kézszerítésunkat addig is, míg becses munkáját, annak érdeme szerint bővebben is fogjuk ismertetni. 1. olvasóinknak pedig az aranyilag elég olesómunkát öszinte lelekkel ajánljuk becses figyelmébe és pártolásukba.

— Megjelent: „Élet és irodalom.” szépirodalmi és társadalmi heti közlöny. Szerkesztés kiadja Korbuly József kolozsvárt. I. évf. 7. ik szám: Tartalom: A kolozsvári társadalom. — Láda! kérnek. Jösz-e? — Alkonyórák — Lobog, Lobog. — Szinte feláldozták. — Anya és gyermeke. — Cenci Beatrix. — Farsangi krónika. — Színház. — Irodalom. Az életből. — Különfélék. — Tárca: Divatos hiúságok. — Ara: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt. negyed évre 1 frt 50 kr, egyes szám 12 kr.

A napi események köréből.

† Gróf Cziráky János

1818. dec 29. 1883. febr. 9.

— Cziráki és Diénesfalvi gróf **Cziráky János** nagy. kir. főtárnokmester, a főrendiház alelnöke, ő cs. és ap. kir. Felsőge valóságos belső titkos tanácsosa és aranykulcsos hive, az aranygyapjas rend lovagja, a szent István rend és pápai Gergely rend nagykeresztese, a vaskorona rend másodosztályu lovagja stb. stb. f. évi febr. 9-én reggel rövid egy heti betegség után szivhüdes következtében, lovasberényi birtokán, jámborul és példás módon, miként élt, elhunyt. A katolikus egyháznak egyik oszlopos alakja, a conservatív katolikus pártnak egyik legtekintélyesebb és legtevékenyebb tagja szált vele a sirba. Béke lengjen a nemes gróf áldott porai fölött, a megszmorított nemzet és gyászoló egyház leljen vigaszt a drága halottnak három nagyreményű sarjában!

— Pályázat. A strimbulyi (Erdély, Szolnok-Doboka megye) kincstári rom. kath. népiskolánál üresedésben lévő, kántori teendőkkel, egybekötött tanítói állomásra csak egy pályázati kérvény érkezvén be, erre a pályázat ezennel újra megnyitattik. Járandóságai a következők: 1. A kincstártól. 1. Tanítói fizetés 170 frt. 10 kr. 2. egyházzolgái fizetés, melyért a kántori, harangozói és sekrestyési teendők végzendők, hetenként 2-szer, 19 frt. 10 kr. 3. 47 □ kmt. tűzifa, melyből az iskola is fűtendő; 4. f. feldarabolásra évi átalány 6 ft; 5. Iskola meszeltetésre évi átalány. 6. Szabad lakás és egy kert. II. A hivatástól a) tandíj mintegy 30 frt. — b) Stola mintegy 10 frt. Pályázni óhajtok ebbeli bélyeges folyamodványukat, melyekhez tanképesítési okmány, kezesztvel és netaláni alkalmaztatásokról szóló bizonyítvány csatolandó — folyó évi márczius hó 31-ig az erdélyi püspöki hivatalhoz nyújtsák be. Károlyfehérvárt 1884. február hó 14. — A püspöki hivatal.

— Pályázat. A marosillyei (Erdélyrész, Hunyad megye) rom. kath. kántortanítói állomás folyó 1883—4 tanév végével üresedésbe jövén, erre már most pályázat nyitattik. Jövedelme a következő; I. Készpénzben 1. Az erdélyi egyházmegyei kiegészítő pénzalapból évnegyedi utólagos részletekben 97 frt. 76 kr. 2. tandíj mintegy 100 frt 3. A kegyurtól évnegyedi utólagos részletekben 40 frt. 4. Sekrestyési és harangozási díj évnegyedi részletekbea 40 frt. — 5. Stola 8 frt. Természetben a. A kegyurtól évnegyedi utólagos részletekben tiszta buza 264 liter, — b. A kegyurtól kemény tűzifa az erdőn 34 négyyszög kmt, melyből az egy tanteremmel bíró iskola is fűtendő. c. 2 lakszoba egy konyha és kamara az iskolaépületben, udvar 230 □ öl, veteményes kert 310 □ öl. Pályázni kívánók utasítatnak eziranti bélyeges kérvényeket, melyekhez tanképesítési okmányuk kereszttelvelők és eddigi netaláni alkalmaztatásokról szóló bizonyítványaik is csatolandók, — folyó évi június 30-ig az erdélyi püspöki hivatalhoz betérjeszteni. — Károlyfehérvárt 1884. feb. hó 14. — A püspöki hivatal.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERI BÉLA. FABIAN SANDOR. GIDÓFALVY GERGELY. STRAUBERT ÖDÖN.